

Retsudvalget
REU alm. del - Bilag 416
Offentligt

FOLKETINGETS OMBUDSMAND

Gammeltorv 22, 1457 København K
Telefon 33 13 25 12. Telefax 33 13 07 17
Personlig henvendelse 10-15

Folketingets Retsudvalg
Christiansborg
1240 København K

15 FEB. 2006

Dato:

J.nr.: 2004-4040-062
Sagsbehandler: HA
(Bedes anført ved henvendelser)
Akt. nr.: 40

+ opfølgingsrapporter

Vedrørende inspektion af bostedet Solstriben

Hermed sender jeg et eksemplar af opfølgingsrapport nr. 2 af dags dato vedrørende inspektionen den 17. januar 2004 af bostedet Solstriben.

Med henblik på muligheden for at mangfoldiggøre rapporten vedlægger jeg desuden en uhæftet kopi af rapporten.

Med venlig hilsen

Hans Gammeltoft-Hansen

Opfølgning nr. 2

15 FEB. 2006

Gammeltorv den
Journalnr. 2004-4040-062 HA

Folketingets Ombudsmands

Inspektion

af

Bostedet Solstriben

den 17. januar 2005

Folketingets Ombudsmand - Gammeltorv 22 - 1457 København K

Den 31. maj 2005 afgav jeg min endelige rapport om min inspektion den 17. januar 2005 af Bostedet Solstriben. I rapporten anmodede jeg om nærmere oplysninger mv. vedrørende forskellige forhold.

Jeg modtog i den anledning en udtalelse af 5. august 2005 fra Københavns Kommune.

Jeg afgav herefter den 29. september 2005 min opfølgingsrapport (nr. 1) om inspektionen.

I opfølgingsrapporten bad jeg om underretning vedrørende flere nærmere angivne forhold.

Københavns Kommune har udtalt sig om disse punkter i brev af 15. december 2005. I brevet er medtaget oplysninger som er afgivet til kommunen fra bostedet. De tilhørende bilag er blevet fremsendt til mig med breve af 3. og 7. februar 2006.

Jeg skal herefter meddele følgende:

Ad punkt 3.4, 3.7 og 3.8 Beboernes værelser, toilet- og baderum og fælles vaskerum

Efter at have henvist til at beboernes værelser er på henholdsvis 12 – 14 m², og at alle værelser er uden eget bad og toilet, citerede jeg i den endelige rapport et brev af 25. januar 2005 som jeg havde modtaget fra Københavns Kommune,

Kontoret for Handicappede og Psykisk Syge, i en sag om inspektion af Sct. Hans Hospital. Jeg skrev herefter således:

"Københavns Kommune påbegynder således fra 2005 en gennemgribende renovering af eksisterende boliger til bl.a. handicappede. Disse boliger skal leve op til kvalitetsstandarderne på ældreområdet således at hver beboer får en 2-rums bolig med eget bad/toilet og en køkkenfunktion. Jeg går ud fra at udbygningsplanen også omfatter Solstriben (og øvrige boenheder i Handicapcenteret). Jeg beder kommunen om at oplyse hvilke mere konkrete planer der er om renovering af Solstriben i overensstemmelse med planen."

Kommunen har for så vidt angår denne anmodning oplyst følgende i brevet af 5. august 2005:

"...

Status lige nu er, at forvaltningen er i gang med at udarbejde en ny moderniseringsplan for handicapområdet, hvor modernisering af Solstriben indgår som et ud af to ønsker i planen. Planen skal forelægges det politiske udvalg (Familie- og Arbejdsmarkedsudvalget) til beslutning her. Det vil sige at Bostedet Solstriben fortsat er prioriteret og i spil i forhold til en forbedring af de fysiske rammer. Moderniseringsplanen behandles i øjeblikket af Familie- og Arbejdsmarkedsforvaltningens direktion.

Hvis denne moderniseringsplan vedtages i Familie- og Arbejdsmarkedsudvalget vil forvaltningen gå videre med udarbejdelse af en mere detaljeret plan for moderniseringen af Bostedet. Denne vil blive fremsendt til Folketingets Ombudsmand til orientering."

Jeg bad kommunen om at orientere mig om resultatet af behandlingen af spørgsmålet i Familie- og Arbejdsmarkedsudvalget.

I opfølgingsrapporten bad jeg endvidere kommunen om at oplyse hvad kommunen foretager sig i anledning af at gulvbelægningen er i en sådan stand at det er umuligt at rengøre tilstrækkeligt.

I forlængelse af min beskrivelse af vandskader i loftet, bad jeg tillige kommunen om at oplyse hvilke foranstaltninger kommunen har foretaget eller agter at foretage for at undgå vandskader.

Endelig udtalte jeg i den endelige rapport at det ikke er tilfredsstillende at vinduerne til beboernes værelser er skruet til, så bl.a. muligheden for ventilation er blevet forringet. Jeg bad i den forbindelse om oplysning om der er planer for en afhjælpning af problemet med reparation eller udskiftning af vinduer.

For så vidt angår toilet- og baderum skrev jeg i den endelige rapport og i den foreløbige rapport at de hygiejniske forhold på toilet- og baderummene efter min opfattelse er helt uacceptable både set fra et beboer- og et personalesynspunkt. Jeg anførte videre at det tillige er ganske uacceptabelt at badning og eksempelvis bleskift af beboerne på grund af den manglende udluftning er nødt til at ske for åbne døre ud til gangarealet hvor andre passerer. Jeg bad i den forbindelse Københavns Kommune om at oplyse hvilke løsningsmuligheder kommunen agter at iværksætte for at forbedre forholdene.

Efter at have beskrevet forholdene i de fælles vaskerum, bad jeg kommunen om at oplyse hvilke planer kommunen har om at renovere dette rum.

I rapporten anførte jeg endvidere at det også ud fra et hygiejnisk synspunkt er uheldigt at det ikke er muligt at gøre rent bag ved vaskemaskinerne – især henset til at rummet også bruges som badeværelse. Jeg bad bostedet og kommunen om at overveje løsningsmuligheder og meddele mig resultatet af disse overvejelser.

Københavns Kommune har om de ovenstående spørgsmål om bygningsmæssige forhold anført følgende i sit brev af 15. december 2005:

”Folketingets Ombudsmand udtrykker kritik af de bygningsmæssige forhold og beder i fortsættelse af en række spørgsmål i opfølg-

ningsrapporten om at blive orienteret om de mere konkrete planer, der er sat i værk for at forbedre forholdene.

Oplysninger fra Familie- og Arbejdsmarkedsforvaltningen

Det kan indledningsvis oplyses, at Familie- og Arbejdsmarkedsforvaltningen er meget opmærksom på, at de eksisterende forhold er utilfredsstillende, og der er af forvaltningen udarbejdet konkrete planer for, hvordan de bygningsmæssige rammer i givet fald kan forbedres.

Hvorvidt og hvornår disse planer kan føres ud i livet vil bero på de beslutninger, som det fremtidige socialudvalg og Borgerrepræsentationen træffer vedr. udmøntningen af kommunens budget.

Der var i budgetforliget for 2005 afsat midler dels til modernisering dels til udbygning af botilbud for psykisk syge og handicappede. Det viste sig imidlertid, at det ikke var muligt inden for den afsatte budgetramme at tilgodese begge formål. På baggrund af den eksisterende mangel på botilbud blev alene udbygningen prioriteret. Af budgetmæssige årsager har det derfor ikke været muligt at påbegynde en modernisering af Solstriben i 2005.

Der er i budgettet for 2006 afsat 40 mill. kr. til modernisering og omdannelse af botilbud for psykisk syge og handicappede. Det fremtidige socialudvalg og Borgerrepræsentationen vil i løbet af 2006 tage stilling til udmøntningen af de afsatte budgetmidler. Der vil i den forbindelse fra forvaltningens side blive peget på behovet for en modernisering af de bygningsmæssige forhold på Solstriben. Forvaltningen vil vende tilbage i forhold til Ombudsmanden, når resultatet af den politiske behandling foreligger.”

Jeg afventer kommunens underretning om resultatet af den politiske behandling.

Ad punkt 4.5

Beboernes økonomiske forhold

I opfølgingsrapporten (nr. 1) anførte jeg at jeg kunne forstå at bostedet (og kommunen) er meget opmærksom på administrationen af beboernes økonomi og tager denne opgave alvorligt. Jeg foretog mig derfor ikke videre i anledning af dette spørgsmål men afventede dog fortsat modtagelsen af kommunens retningslinier for administration af beboermidler på botilbuddene.

Jeg har modtaget de nævnte retningslinier og foretager mig herefter ikke videre vedrørende dette spørgsmål.

Ad punkt 4.11. Vold

I opfølgingsrapporten (nr. 1) anførte jeg at jeg ikke af den indsendte voldspolitik og kriseplan kunne se at der var retningslinier for anmeldelse til politiet af sådanne hændelser. Jeg bad derfor Solstriben om at oplyse grunden til at der ikke er indeholdt sådanne retningslinier i voldspolitikken/kriseplanen.

Kommunen har i sit brev af 15. december 2005 anført følgende om dette punkt:

”Vold (ad punkt 4.11)

Oplysninger fra Bostedet Solstriben

Vedr. Retningslinier for anmeldelse af vold til politiet:

Retningslinier for anmeldelse til politiet er endnu ikke en implementeret praksis – og derfor ikke beskrevet i bostedets kriseplan/voldspolitik.

En arbejdsgruppe bestående af ledelsen på 4 bosteder på handicapområdet er ved at udarbejde forslag til retningslinier for anmeldelse af vold til politiet. Forslaget vil blive sendt til forvaltningen til godkendelse og planlægges herefter udsendt til øvrige botilbud i Københavns Kommune.”

Jeg beder bostedet om at sende mig retningslinierne når disse er godkendt af kommunen.

I den endelige rapport anførte jeg bl.a. følgende:

”I rapporten [kommunens tilsynsrapport af 15. december 2004] henstiller tilsynet til at bostedet udarbejder en uddannelsespolitik der beskriver hvorledes bostedet arbejder med at kvalificere personalet, således at den pædagogiske indsats medvirker til at minimere beboernes voldsomme adfærd.

...

Jeg beder endvidere bostedet sende mig en kopi af uddannelsespolitikken når en sådan er udarbejdet."

I udtalelsen af 5. august 2005 fra kommunen fremgår bl.a. følgende:

"Oplysninger fra Bostedet Solstriben

...

Uddannelsespolitik (Side 40)

Bostedets uddannelsespolitik er formuleret i stedets kompetenceudviklingspolitik, kompetenceudviklingsplan samt beskrivelse af planlagt forløb 2004-2006.

..."

Jeg modtog kopi af Solstribens kompetenceudviklingspolitik, kompetenceudviklingsplan 2004-2006 og det planlagte kompetenceudviklingsforløb 2004-2006. Af kompetenceudviklingspolitikken fremgik ikke umiddelbart en beskrivelse af "hvordan bostedet arbejder med at kvalificere personalet, således at den pædagogiske indsats medvirker til at minimere beboernes voldsomme adfærd."

I opfølgingsrapport (nr. 1) anførte jeg derfor at jeg gik ud fra at den fremsendte politik var bostedets reaktion på henstillingen fra kommunen. Jeg bad i den forbindelse bostedet og kommunen forholde sig til om kommunens henstilling er imødekommet på tilstrækkelig vis.

Kommunen har i brevet af 15. december 2005 anført følgende:

"3. Vold (ad punkt 4.11)

Oplysninger fra Bostedet Solstriben

...

Vedr. uddannelsespolitik:

Bostedets kompetenceudviklingsplan er identisk med bostedets uddannelsespolitik.

Der er ingen speciel uddannelsesplan vedr. forebyggelse af vold. Uddannelse med henblik på voldsproblematikken indgår som en del af den samlede kompetenceudvikling.

Undervisning i voldsproblematikken er hidtil alene foregået blandt personalet på den aktuelle afdeling, idet problemstillingen ikke er tilsvarende på bostedets tre andre afdelinger. På den omhandlede afdeling har der været afholdt en indledende temadag med eksterne undervisere, samt to efterfølgende temadage med udformning af voldspolitik samt kriseplan.

Sideløbende hermed har der to gange været afholdt undervisning i frigørelsesteknik, samt indført rutiner med ti minutters frigørelsesteknik som indledning til hvert personalemøde.

Referat af mødet d. 21. september 2005 om frigørelsesteknik samt bostedets vejledning om udfyldelse af indberetning om magtanvendelse vedlægges som henholdsvis bilag 2 og bilag 3.

Der har efteråret 2004 samt foråret 2005 været supervision af medarbejderne med ekstern supervisor.

På Samarbejdsudvalgsmøde den 7. november 2005 er der blevet omdelt oplæg til voldspolitik og kriseplan, som herefter er til debat i alle 4 personalegrupper før endelig vedtagelse i SU. Det er bostedets opfattelse at kommunens henstilling om uddannelsesplan er imødekommet på baggrund af kompetenceudviklingsplanen samt ovenstående.

Oplysninger fra Familie- og Arbejdsmarkedsforvaltningen

Forvaltningen finder at det socialfaglige tilsyns henstilling af 15. december 2004 vedr. udarbejdelse af en uddannelsespolitik, der kvalificerer personalet til at undgå eller minimere vold, er imødekommet på tilstrækkelig vis ved ovennævnte tiltag.

Det kan tilføjes, at tilsynet følger udviklingen tæt. Som led i opfølgningen har medarbejdere fra forvaltningen i november 2005 undervist samtlige medarbejdere på bostedet i servicelovens regler om magtanvendelse.

Forvaltningen har endvidere udarbejdet en intern vejledning vedr. disse regler. Vejledningen vedlægges til orientering som bilag 4.”

Jeg har noteret mig det oplyste og foretager mig ikke videre vedrørende dette spørgsmål.

Ad punkt 4.13. Beboerråd (beboerindflydelse mv.) – Pårørende råd/kontaktråd

I den endelige rapport anførte jeg at det af kommunens tilsynsrapport fremgår at tilsynet henstiller at bostedet konkret undersøger om pårørende er interesseret i at der oprettes et erstatningsråd. Jeg bad Solstriben om at underrette mig om resultatet af denne undersøgelse.

Jeg fik i forbindelse med udtalelsen af 5. august 2005 oplyst at bostedet i efteråret 2005 ville invitere de pårørende til et møde hvor bl.a. behovet for/ønsket om at etablere et pårønderåd skulle drøftes. Jeg bad Solstriben om at underrette mig om resultatet af denne drøftelse.

Af kommunens udtalelse af 15. december 2005 fremgår bl.a. følgende:

”Oplysninger fra Bostedet Solstriben

På pårøndermøde den 31. oktober 2005 besluttede de fremmødte pårørende, at den samlede interesserede gruppe af pårørende udgør et pårønderåd. Der blev samtidig valgt en formand. Etablering af pårønderådet indskrives i Solstribens pårørendepolitik.

Solstribens pårørendepolitik vedlægges som bilag 5.”

På baggrund af det oplyste foretager jeg mig ikke videre vedrørende dette spørgsmål.

Ad punkt 5.1. Lukkede døre og frisk luft

Jeg skrev bl.a. følgende i opfølgingsrapport (nr. 1):

”Jeg kan af udtalelsen fra kommunen udlede at kommunens beslutning om dørkæde ikke har været forelagt det sociale nævn til godkendelse. Før jeg udtaler min endelige opfattelse af dette forhold, beder jeg kommunen om at udtale sig om baggrunden herfor.”

Københavns Kommune har oplyst at beslutningen om dørkæde ikke er truffet imod pågældende beboers vilje, og beslutningen er således efter forvaltningens opfattelse ikke omfattet af § 109 f om forelæggelse for det sociale nævn.

Jeg har noteret mig det oplyste og foretager mig ikke videre vedrørende dette spørgsmål.

I opfølgingsrapporten (nr. 1) bad jeg bostedet om at sende mig en kopi af planen for rutinerne for indberetning når en sådan forelå.

Kommunen har sendt mig kopi af Solstribens vejledning af oktober 2005 om rutiner for indberetning om magtanvendelse.

Jeg har gennemgået den nævnte vejledning og foretager mig ikke mere vedrørende dette spørgsmål.

Ad punkt 5.3. Om indgreb generelt

I opfølgingsrapporten (nr. 1) bad jeg bostedet oplyse mig om hvorvidt bostedet har fulgt kommunens løsningsforslag med at få installeret en klokke i pågældende beboers værelse.

I kommunens brev af 15. december 2005 er anført at bostedet ikke har fulgt forvaltningens løsningsforslag om opsætning af en klokke ved sengen. Det skyldes at den pågældende beboer ikke forstår at benytte en sådan klokke. Personalet tilser dog ofte beboeren når sengehesten er slået op, og ordningen har ifølge kommunen ikke givet anledning til problemer og fungerer således efter hensigten.

Jeg har noteret mig det oplyste og jeg foretager mig ikke videre vedrørende dette spørgsmål.

I opfølgingsrapporten (nr. 1) bad jeg Solstriben om at oplyse om den omtalte temadag (om dilemmaet mellem omsorgssvigt og omsorgspligt) var afholdt.

Hertil har kommunen anført at dilemmaet mellem omsorgssvigt og omsorgspligt blev behandlet og drøftet i forbindelse med at personalet blev undervist i reglerne om magtanvendelse.

Jeg har noteret mig det oplyste og foretager mig ikke videre vedrørende dette spørgsmål.

Under inspektionen modtog jeg en kopi af Københavns Kommunes årsberetning for 2003 om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten. Heraf fremgår det bl.a. at Familie- og Arbejdsmarkedsforvaltningen i 2004 ville foretage en evaluering og ajourføring af retningslinierne på området. Jeg bad kommunen om at sende mig disse reviderede retningslinier.

Kommunen sendte mig de reviderede retningslinier som jeg ikke tog endelig stilling til. Jeg ville ikke foretage mig yderligere men ville fortsat afvente et trykt eksemplar.

Jeg har nu modtaget et trykt eksemplar af Københavns Kommunes retningslinier for magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten og foretager mig herefter ikke mere vedrørende dette spørgsmål.

Ad punkt 7.2. Københavns Kommunes tilsyn

I opfølgingsrapporten skrev jeg bl.a. således:

”Som oplyst i den endelige rapport er det op til Københavns Kommune selv at beslutte hvordan man vil organisere tilsynet. Der skal imidlertid være tale om et egentligt tilsyn, jf. retssikkerhedslovens § 39. Dette indebærer efter min opfattelse at tilsynet skal være uafhængigt. Efter det oplyste kan jeg ikke lægge til grund at Kø-

benhavns Kommunes tilsyn på det socialfaglige område er uafhængigt. At embedslægen foretager et sundhedsfagligt tilsyn hvori også indgår beboernes trivsel og de fysiske rammer, gør efter min opfattelse ingen forskel. Jeg henstiller til Københavns Kommune at etablere en tilsynsordning hvorved det sikres at de personer der udfører tilsynsbesøg er uafhængige af det bosted der føres tilsyn med, herunder om ikke andre pædagogiske konsulenter i forvaltningen vil kunne inddrages i tilsynsopgaverne. Hvis kommunen har behov for at jeg nærmere redegør for baggrunden for henstillingen, deltager jeg gerne i et møde om spørgsmålet.

Jeg beder kommunen om at underrette mig om hvad min henstilling giver anledning til.

...”

I udtalelsen af 15. december 2005 har kommunen anført følgende:

”Oplysninger fra Familie- og Arbejdsmarkedsforvaltningen

Vedr. henstilling til Københavns Kommune om at etablere en tilsynsordning hvorved det sikres at de personer der udfører tilsynsbesøget er uafhængige af det bosted der føres tilsyn med:

Der forberedes i Københavns Kommune en større omlægning af forvaltningsstrukturen, som bl.a. vil medføre, at Familie- og Arbejdsmarkedsforvaltningen pr. 1. januar 2006 deles mellem en Børneforvaltning, en Beskæftigelses- og integrationsforvaltning og en Socialforvaltning. Tilsynet med bosteder som Solstriben vil fremover ligge i Socialforvaltningen i kontoret for Tilsyn, kvalitet og service i enkeltsager. Kontoret vil blive ansvarligt i forhold til opgaver, der relaterer sig til det socialfaglige tilsyn og kontrol i enkeltsager, samt for udvikling af service, kvalitet og metoder i det socialfaglige arbejde og den interne kontrol i forvaltningen. Kontoret får bl.a. ansvaret for tilsyn indenfor det sociale, pædagogiske og plejemæssige område samt institutioner og andre decentrale enheder. Det daglige driftsansvar henlægges til to mål- og rammekontorer for henholdsvis psykisk syge området og handicapområdet.

Forvaltningen finder, at der med etablering af et særskilt tilsynskontor sikres en adskillelse af tilsynsfunktioner og driftsfunktioner, og at Ombudsmandens henstilling om, at de personer, der udfører tilsynsbesøg er uafhængige, hermed er sikret.”

Jeg tager det oplyste til efterretning og foretager herefter ikke videre vedrørende udførelsen af kommunens tilsynsforpligtelse.

I rapporten anførte jeg at der givetvis er visse fordele ved at et tilsyn foretages uanmeldt, men at et varslet tilsyn også har fordele både med hensyn til forberedelse og afvikling. Jeg bad kommunen om at redegøre for baggrunden for beslutningen om at tilsynsbesøgene gennemføres uanmeldte.

Kommunen har anført følgende vedrørende dette spørgsmål:

”Den gældende tilsynsordning er vedtaget af Familie- og Arbejdsudvalget i 2001. Der var i forbindelse med vedtagelsen af ordningen et stærkt politisk ønske om at tilsynsbesøgene gennemføres uanmeldt.

Baggrunden for ønsket om uanmeldte besøg er at tilsynet kan få et så autentisk indtryk af dagligdagen i tilbuddene som muligt. Ved varslede besøg kan der være risiko for, at forholdene på stedet tilrettelægges specielt med henblik på at give tilsynet et gunstigt indtryk. Forvaltningen er enig med ombudsmanden i, at der også kan være visse fordele ved et varslet tilsyn med hensyn til tilbuddets forberedelse, men forvaltningen har på baggrund af den entydige politiske beslutning om uanmeldt tilsyn ikke fundet grundlag for at overveje ændringer i den gældende ordning.

Det kan tilføjes, at der er indført den modifikation i den praktiske gennemførelse af det uanmeldte tilsyn, at tilbuddet adviseres telefonisk om tilsynsbesøget en time forud for besøgets start. Herved sikres, at der er repræsentanter fra henholdsvis brugere, medarbejdere og ledelse til stede i tilbuddet.”

Jeg har noteret mig det oplyste og foretager mig ikke videre vedrørende dette spørgsmål.

8. Opfølgning

Som det fremgår ovenfor afventer jeg i to tilfælde orientering mv. fra kommunen og Solstriben vedrørende forskellige forhold. Jeg beder om at sådan orientering mv. fra bostedet sendes gennem Københavns Kommune for at kommunen kan få lejlighed til at kommentere det som bostedet anfører.

9. Underretning

Denne rapport sendes til Bostedet Solstriben, Københavns Kommune, Folketingets Retsudvalg og Center for Ligebehandling af Handicappede.

Lennart Frandsen
Inspektionschef